

वैतेश्वर राजपत्र

वैतेश्वर गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड २) पाडुडाँडा, दोलखा, बागमती प्रदेश, नेपाल फागुन १४ गते २०७६ (संख्या १)

भाग २

अभिभावक कक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०७६ (गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित)

(गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति २०७६-०५-३०)

पृष्ठभूमि

बालबालिका समाज उन्नतीको आधार तथा भविष्यका कर्णधार हुन । त्यसैले आजको बहुदो प्रतिस्पर्धात्मक समाजमा बालबालिकाको सर्वाङ्गण विकास तथा उनीहरूको सर्वोत्तम हितका लागि घरपरिवार देखि लिएर राज्यको ठुलो दायित्व रहि आएको छ । नेपाल अन्तराष्ट्रिय बालअधिकार महासन्धिमा पक्ष राष्ट्रको रूपमा हस्ताक्षर गर्ने मुलक हो । बाल अधिकार प्रवर्धन तथा संरक्षणका सवालमा नेपाल सरकारले सक्दो प्रयास गरिरहेको छ । मुलुक गणतन्त्रमा गई देशको सिंगो संरचना नै ३ तहका सरकारको रूपमा निर्माण भएको अवस्थामा सबैले बालबालिका मुद्दाहरूलाई गहन रूपमा लिदै आएको र सोही अनुसार आफ्नो नीती तथा कार्यक्रममा पनि यसलाई प्राथमिकता दिईएको पाईन्छ । नेपालको संविधानले पनि धारा ३९ मा बाल अधिकारका कुराहरूलाई मौलिक हकको रूपमा उल्लेख गरेको छ ।

त्यसैले बालबालिकाको पहिलो पाठशाला उनीहरूको घरपरिवार भएको र सर्वप्रथम बालबालिको उचित स्याहार सुसार, पालनपोषण, बालबालिका तथा अभिभावकको सुमधुर सम्बन्ध कायम, उनीहरूको उचित शिक्षा, स्वास्थ्यको ख्याल कसरी राख्नुपर्दछ भन्ने बारेमा अभिभावकहरूको सचेत हुनुपर्दछ । त्यस कारण स्थानीय सरकारको दायित्व बमोजिम नेपाल सरकारकारले जारी गरेको **स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४** को दफा १०२ को उपदफा २ बमोजिम वैतेश्वर गाउँपालिकाद्वारा आफ्नो

खण्ड २) संख्या १ वैतेश्वर राजपत्र भाग २ मिति २०७६।११।१४

गाउँपालिका भित्रका विशेष गरि ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाका अभिभावकहरुलाई तालिम प्राप्त सहजकर्ताद्वारा अभिभावक कक्षा सञ्चालन गर्ने गरि यो कार्यविधि जारी गरिएको छ ।

१. नाम र प्रारम्भ:

- १.१ यस कार्यविधिको नाम “ अभिभावक कक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०७६ ” रहनेछ ।
- १.२ अभिभावक कक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०७६, गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय र प्रशंगले अर्को अर्थ नलागेमा:

- २.१, सहभागि भन्नाले अभिभावक कक्षामा सहभागि हुने अभिभावकहरुलाई सम्झनुपर्दछ ।
- २.२, सहजकर्ता भन्नाले अभिभावक कक्षा सञ्चालन सम्बन्धि तालिम प्राप्त व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ ।
- ३.३, अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति भन्नाले अभिभावक कक्षाको प्रभावकारीतालाई आवश्यक अनुगमन, सल्लाह सुझाव दिन गठन भएको समितिलाई सम्झनुपर्दछ ।
- ३.४, ऐन भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ लाई सम्झनुपर्दछ ।
- ३.५, गाउँपालिका भन्नाले वैतेश्वर गाउँपालिकालाई सम्झनुपर्दछ ।

३. उद्देश्यहरु:

१. गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै वडाका विशेषगरि ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाका अभिभावकलाई बालबालिकाको उचित स्याहार सुसार गर्ने सम्बन्धमा ज्ञान, सीप र दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।
२. बालबालिका प्रति गरिने भेदभाव, दुर्व्यवहार तथा हिंसामा कमी ल्याइ बाल मैत्री समाजको निर्माणमा टेवा पुऱ्याउने ।
३. बालबालिकालाई हेर्ने परम्परागत धारणामा परिवर्तन गरि बालबालिका एक स्वतन्त्र व्यक्ति भएको र उनीहरुलाई सोही अनुसार व्यवहार गर्नुपर्दछ, भन्ने धारणाको विकास गर्ने ।

४. अभिभावक कक्षाको सहजकर्ता छनौट र योग्यता:

अभिभावक कक्षाको निरन्तरता र कक्षाको गुणस्तर कायम गर्नका लागि निम्न बमोजिम सहजकर्ताको छनौट गरिने छ ।

१. अभिभावक कक्षा सहजीकरण सम्बन्धि अन्तराष्ट्रिय बालविकास कार्यक्रम (आई.सि.डि.पी.) तालिम प्याकेजमा सहभागी भई सहजीकरणका लागि प्रमाण पत्र प्राप्त व्यक्ति अभिभावक कक्षाको सहजकर्ता हुनेछ ।

उपर्युक्त योग्यता भएको व्यक्तिलाई वडा कार्यालयको सिफारिसमा अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समितिले छनौट गर्नेछ ।

५. आर्थिक व्यवस्थापन

१. अभिभावक कक्षा सञ्चालन गर्दा आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्थापन गाउँपालिकाको आफ्नै श्रोतमा सञ्चालन गर्न सकिने वा विभिन्न संघ संस्थाहरुको सहयोगमा सञ्चालन गर्न सकिने वा गाउँपालिका र संघ संस्थाको लागत साभेदारीमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

२) महिला तथा बालबालिका ईकाई प्रमुखको यस कार्यक्रमको आर्थिक व्यवस्थापन र सञ्चालनले प्रमुख दायित्व लिनेछ वा फोकल पर्सन भई कार्य गर्ने छ र आवश्यकता अनुसार पेशकी लिई कार्यक्रम गर्न सक्नेछ ।

६. अभिभावक कक्षा कार्यक्रम सञ्चालन

१. गाउँपालिकाद्वारा आफै तथा अन्य संघ सस्थाको सहयोगमा वडा स्तरमा स्थानिय सहजकर्ता निर्माण गरिने छ ।
२. तालिम प्राप्त सहजकर्ताद्वारा समुदायस्तरमा समुह बनाई कक्षा सञ्चालन गर्ने । समुह बनाउँदा कम्तीमा ८ देखि १२ जना भन्दा नबढ्ने गरि बनाईनेछ ।
३. समुदायको आवश्यकता र श्रोतको आधारमा समुदायमा समुह बनाई विषय बस्तुको बारेमा कक्षा सञ्चालन (कक्षाका विषय बस्तुको बारेमा प्याकेज निर्माण) गरिने छ र सोही अनुसार कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
४. अभिभावक कक्षाको समय न्युनतम दुई घण्टाको हुनेछ र दिनमा एउटा समुहलाई एउटा कक्षा मात्र सञ्चालन गरिनेछ र केहि दिनको फरकमा अर्को कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
५. अभिभावक कक्षाको पुरै प्याकेज मा सहभागि हुने सहभागिलाई नमुना अभिभावकको रुपमा प्रमाण पत्र प्रदान गरिने छ ।
६. अभिभावक कक्षाको प्याकेज गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिक आवश्यकता अनुसार थपघट गर्न सकिनेछ ।
७. एउटा समुहको सहजीकरणको लागि दुईजना सहजकर्ताको परिचालन गरिने छ ।
८. अभिभावक कक्षा सञ्चालन पश्चात सहभागिहरुको घरभेट गर्ने कक्षामा सिकेका कुराहरुलाई व्यवहारमा लागु गर्न केहि कठिनाई भएमा सोको बारेमा सहजीकरण गर्ने ।

७. समुह गठन तथा परिचालन:

१. समुहदाय स्तरमा ८ देखि १२ जना भन्दा नबढ्ने गरि सहजकर्ताहरुले समुह गठन गर्नुपर्ने छ ।
२. अभिभावक कक्षा हप्ताको १ दिन कम्तीमा २ घण्टाको हुनेछ र आवश्यकताका आधारमा सहभागीको घरभेट गर्नुपर्ने छ ।
३. अभिभावक कक्षामा सहभागी भएका सहभागीहरुलाई प्रोत्साहन स्वरुप सम्पूर्ण कक्षामा सहभागी भए पश्चात प्रमाण पत्र प्रदान गरिने छ ।
४. सहजकर्ताहरुले सहभागीमा आएका परिवर्तनहरुको सफलताका कथाहरु वनाउनुपर्ने छ र गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्ने छ ।

८. लक्षित समुह :

अभिभावक कक्षाका मुख्य लक्षित बर्गको रुपमा ५ बर्ष मुनिका बालबालिकाको मुख्य स्याहारकर्ता हुनेछन भने आवश्यकता अनुसार परिवारका अन्य सदस्यहरुलाई पनि यसमा सहभागि गराउन सकिने छ ।

९. सहजकर्ता तथा सहभागिलाई प्रोत्साहन तथा खाजा खर्च प्रदान :

अभिभावक कक्षा सञ्चालन गर्ने तालिम प्राप्त सहजकर्तालाई कक्षा सहजीकरण वापत प्रति कक्षा रु १०००।०० करकट्टा गरि प्रदान गरिने छ घरभेट गर्न जाँदा प्रतिदिन रु १०००।०० करकट्टा गरि प्रदान गरिने छ । यसका साथ साथै सहभागिलाई प्रति कक्षा रु १०० को खाजा

प्रदान गरिने छ । आवश्यकता र समय सन्दर्भ अनुसार यो रकम गाउँपालिकाको निर्णय अनुसार परिवर्तन गर्न सकिने छ ।

१०. सहजकर्ता निर्माण तथा परिचालन प्रक्रिया :

१. प्रत्येक वडामा वडाको सहयोगमा उपयुक्त सहभागिहरु सहजकर्ता तालिमको लागि छनौट गर्ने ।
२. छनौट भएका सहभागिहरुलाई गाउँपालिका स्वयंले श्रोत व्यक्ति परिचालन गरि वा अन्य संघ संस्थाको सहयोगमा तालिम प्रदान गर्न सकिने छ ।
३. तालिम प्राप्त सहजकर्तालाई समुदायस्तरमा अभिभावक कक्षा सञ्चालनका लागि परिचालन गर्नेछ ।

११. अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समिति :

अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समिति देहाय बमोजिकको हुनेछ ।

१. गाउँपालिका उपाध्यक्ष- संयोजक
२. गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत- सदस्य
३. गाउँपालिका लेखा शाखा प्रमुख- सदस्य
४. गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख- सदस्य
५. गाउँपालिका स्तरिय बाल समुह सञ्जाल अध्यक्ष- सदस्य
६. गाउँपालिका अध्यक्षले तोकेको वडा अध्यक्ष १ जना- सदस्य
७. गाउँपालिका महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख- सदस्य सचिव

१२. अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

अभिभावक कक्षाको अनुगमन तथा मुल्यांकन तथा सहजकर्ता छनौट गर्न बनेको अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. वडा मार्फत सिफारिस भई अभिभावक कक्षा सञ्चालन तथा अनुगमन समितिबाट सहजकर्ताको छनौट गर्ने र परिचालन गर्ने ।
२. पालिका भित्र सञ्चालन भएका अभिभावक कक्षा सञ्चालन भईरहेका स्थानमा गई अभिभावक कक्षाको स्थलगत अवलोकन तथा अनुगमन गर्ने ।
- २) अनुगमन पश्चात देखिएका सवालहरुको समाधानका लागि सहजकर्तालाई सुभाव प्रदान गर्ने ।
- ३) अभिभावक कक्षाको प्रभावकारीता मुल्यांकन गर्नका लागि सहभागि अभिभावकहरु संग अन्तरक्रिया गर्ने र सोबारे गाउँपालिकालाई जानकारी गराउने ।
- ४) सहजकर्ताहरु संग अन्तरक्रिया गर्ने र आवश्यक सल्लाह सुभाव प्रदान गर्ने ।

१३. अभिलेखिकरण तथा प्रतिवेदन:

- १, अभिभावक कक्षा सहजकर्ताले प्रत्येक अभिभावक कक्षामा सहभागिहरुको हाजिरी अनिवार्यरूपमा राख्नुपर्ने छ ।
- २, प्रत्येक महिनाको अन्तमा त्यो महिनामा सञ्चालन गरेका अभिभावक कक्षा तथा महिनाभरी गरिएका घरभेटको विस्तृत प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

३, गाउँपालिकामा सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट प्रमाणित भएर आएका प्रतिवेदनहरु महिला तथा बालबालिका शाखामा अभिभावक कक्षाको अभिलेखिकरण गर्नुपर्ने छ ।

१४. अभिभावक कक्षाका आसातित उपलब्धिहरु

- १, अभिभावकहरुले बालबालिकालाई गर्ने व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन आउनेछ ।
- २, बालबालिका र अभिभावक बीचको सम्बन्धमा सुमधुरता आउनेछ ।
- ३, अभिभावकले आफ्ना बालबालिकालाई बढी भन्दा बढी समय दिनेछन् जसले बालबालिकाको शारीरिक तथा मानसिक अवस्था प्रबल बन्ने छ ।
- ४, अभिभावकले आफ्ना बालबालिको पोषण अवस्थाको बारेमा राम्रो ख्याल राख्नेछन् ।

१५. कक्षा सञ्चालन प्रमाणित

गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा निर्माण गरिएका अभिभावक समुहहरुको जानकारी सहजताले सम्बन्धित वडा कार्यालयमा बुझाउन पर्ने छ र तत्पश्चात कक्षा सञ्चालन गरेको विस्तृत विवरण सम्बन्धि वडा कार्यालयमा पेश गर्नुपर्ने छ र सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट प्रमाणित तथा सिफारिस भईसकेपछि सोको विवरण महिला तथा बालबालिका शाखा मार्फत संकलन गरि सहजकर्तालाई रकम भुक्तानी गरिनेछ ।

यस कार्यक्रमको मुख्य फोकल पर्सनको रूपमा महिला तथा बालबालिका ईकाई हेर्ने कर्मचारी रहनेछ ।

१६. विविध

अभिभावक कक्षा सञ्चालन गर्दा विभिन्न विधिहरुको प्रयोग गरि सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ, जसले गर्दा अभिभावकले छलफलमा आएका कुराहरुलाई महशुस गर्न सक्नुन । यो कक्षा सञ्चालन गर्दा बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई ध्यानमा राखेर गर्नुपर्ने छ । अभिभावक कक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०७६ को अन्तिम व्याख्याको अधिकार गाउँपालिकामा निहित हुनेछ ।

अनसुची १
मासिक प्रतिवेदन ढाँचा

बैतेश्वर गाउँपालिका
वडा नं.

अभिभावक कक्षा सम्बन्धि प्रतिवेदन

सहजकर्ताहरु

१,

२,

पृष्ठभुमी:

कक्षा सञ्चालनको उद्देश्यहरु:

कक्षाको विवरण

क्र.सं.	कक्षाको विवरण	कक्षा सञ्चालन मिति	जम्मा सहभागि	अन्य सहभागि	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					

कक्षा सञ्चालनमा अपनाईएका विधिहरु

कक्षागत रुपमा हाँसिल गरिएका उपलब्धिहरु

सहभागिले सुनाएका प्रभावकारी उदाहरणहरु वा सहभागिमा आएका परिवर्तनहरु (नाम सहित उल्लेख गरेर लेख्ने)

कक्षा सञ्चालनमा आएका चुनौतीहरु र समाधानका उपाएहरु

सिकाईहरु

खण्ड २) संख्या १ वैतेश्वर राजपत्र भाग २ मिति २०७६।११।१४

६. पाठ योजना

क्र.स.	मुख्य विषयबस्तु	विधि	सामग्री	सहजकर्ता	समय

७. कक्षागत रुपमा हाँसिल गरिएका उपलब्धिहरु

८. सहभागिले सुनाएका प्रभावकारी उदाहरणहरु वा सहभागिमा आएका परिवर्तनहरु (नाम सहित उल्लेख गरेर लेख्ने)

९. कक्षा सञ्चालनमा आएका चुनौतीहरु र समाधानका उपाएहरु

१०. सिकाईहरु

११. गृहकार्य :

अनुसुची ३
अनुगमन प्रतिवेदन ढाँचा

वैतेश्वर गाउँपालिका

अभिभावक कक्षा फिल्ड अनुगमन प्रतिवेदन

१. भ्रमणको उद्देश्य :
२. भ्रमणको अवधि :
३. भ्रमण गरिएको स्थान:
४. भ्रमणकर्ताको विवरण

फिल्ड भ्रमण गरिएको मिति	भ्रमणको दौरानमा भेटिएका मुख्य व्यक्तिहरु	भ्रमणको दौरानमा गरिएका क्रियाकलाप	भ्रमणको उपलब्धिहरु

आज्ञाले

शालिकराम फुयाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत